

Noorderpoort

GEZONDHEIDSZORG EN WELZIJN
GRONINGEN

OPLEIDING VERZORGENDE

ZGK READER
ZORG EN BEGELEIDING
BIJ MENSEN MET AUDITIEVE BEPERKINGEN



Inhoudsopgave ZGK Reader

Zorg en begeleiding bij mensen met auditieve beperkingen

1	Inleiding	1
2	Psychosociale gevolgen	1
3	Hulpmiddelen	2
3.1	Gebarentaal	2
3.2	Spraakafzien	5
3.3	Hoortoestel	5
3.4	Cochleair implantaat	7
3.5	Overige hulpmiddelen	8
4	Behandelvormen, leef- en woonvormen	9
	In de praktijk	12

Auditieve beperkingen

1 Inleiding

We spreken van een auditieve beperking als het gehoor niet meer optimaal of helemaal niet meer werkt. Volgens schattingen leven in Nederland ongeveer 24.000 doven en tussen de 400.000 en 500.000 slechthorenden. Met de toenemende vergrijzing zullen deze aantallen naar verwachting nog verder groeien. Tegenwoordig spreken we van 'mensen met een auditieve beperking'. Hiermee worden niet alleen doven bedoeld, maar alle mensen met een beperking van het gehoor.

Het gehoor is één van de belangrijkste zintuigen waarmee signalen uit de buitenwereld worden opgevangen. Het gehoor speelt een grote rol voor het contact tussen mensen. Wanneer het gehoor wegvalt, heeft dat meteen gevolgen voor de communicatie en het sociaal functioneren van mensen.

Als saw'er kun je mensen met een auditieve beperking tegenkomen in specialistische instellingen, maar ook onder de meervoudig gehandicapten in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, of in de geestelijke gezondheidszorg. Daarnaast kom je mensen met een kleine of grote auditieve beperking tegen in alle vormen van ouderenzorg.

2 Psychosociale gevolgen

Gehoorverlies is een onzichtbare beperking. Daarom wordt er misschien zo weinig rekening gehouden met mensen met een auditieve beperking. Men heeft vaak geen idee wat de impact ervan is op iemands leven.

Door het verminderde gehoor wordt de communicatie bemoeilijkt. Dat dit grote gevolgen heeft voor het dagelijkse leven is moeilijk te begrijpen voor mensen die goed horen. Geluid speelt een belangrijke rol bij de communicatie. Denk maar eens aan de intonatie die bij spreektaal gebruikt wordt om aan te geven hoe een zin bedoeld is. Daarmee wordt al veel betekenis gegeven aan wat je zegt tegen de ander. Of denk eens aan de dagelijkse geluiden om je heen, zoals het verkeer, een deurbel of de telefoon.

Voor mensen die niet alles horen kan het moeilijk zijn om deel te nemen aan het sociale leven. Ze kunnen zich onzeker gaan voelen omdat ze vaak moeten raden naar wat er gezegd wordt of naar wat er in hun omgeving gebeurt. Ze kunnen zich in meer of mindere mate buitengesloten of geïsoleerd voelen.

Het komt voor dat slechthorenden niet verstaan wat er gezegd wordt of dat ze het verkeerd verstaan. Hierdoor kunnen misverstanden of irritaties ontstaan. De slechthorende moet zich steeds inspannen om zo goed mogelijk te volgen wat er gaande is. De beperking wordt door de omgeving vaak onderschat. Er wordt gedacht dat je hard moet praten tegen slechthorenden, terwijl hard praten het horen eerder bemoeilijkt. Of men denkt ten onrechte dat slechthorenden met een hoortoestel weer goed kunnen horen en dat alle problemen zijn opgelost.

Door onbegrip en misverstanden kunnen auditief beperkten zich gaan terugtrekken uit het sociale leven. Ze gaan bijvoorbeeld niet meer naar verjaardagen om contact met horenden te vermijden. Hierdoor neemt het isolement toe met alle gevolgen van dien. Het kan zelfs zo ver gaan dat iemand depressief wordt.

3 Hulpmiddelen

Als communicatie vanwege een auditieve beperking niet meer mogelijk of bemoeilijkt is, kunnen ondersteunende communicatiemiddelen hulp bieden. We staan nu stil bij een aantal hulpmiddelen voor omgaan met mensen met een auditieve beperking.

Hulpmiddelen:

- gebarentaal
- spraakafzien
- hoortoestel
- cochleair implantaat
- overige hulpmiddelen

3.1 Gebarentaal

Gebarentaal bestaat al sinds mensenheugenis. Sommige wetenschappers denken dat miljoenen jaren geleden de Neanderthalers met gebaren communiceerden in plaats van met gesproken taal. Zeker is wel dat in veel periodes en culturen gebarentalen de normaalste zaak van de wereld waren. De indianen hadden een gemeenschappelijke gebarentaal. Stammen die elkaars taal niet verstonden, konden zo toch communiceren. Zo gebruikten ze gebarentaal om elkaar tijdens het jagen instructies te geven zonder dat de prooi iets in de gaten kreeg.

Als je in een land bent waarvan je de taal niet spreekt, maak je met gebaren duidelijk wat je wilt. Dit is ook een vorm van gebarentaal. Je gebruikt je handen, gezicht en lichaamshouding om te communiceren. Dat doe je met gebaren die je op dat moment te binnen schieten. Voor communicatie met mensen met een auditieve beperking is het belangrijk dat er een algemene taal is, net als onze spreek- en schrijftaal. Er zijn drie methoden van gebarentaal in gebruik.

Gebarentaal:

- Nederlandse Gebarentaal (NGT)
- Nederlands handalfabet
- Nederlands ondersteund met gebaren (NmG)

Nederlandse Gebarentaal (NGT)

In Nederland wordt de Nederlandse Gebarentaal gebruikt. De grammatica van de NGT en veel uitdrukkingen zijn overal in Nederland hetzelfde. De gebarentaal is een volwaardige taal met een eigen woordenschat en grammatica. De grammatica van het NGT verschilt wel van het Nederlands. De woorden in een gebarenzin hebben een andere volgorde dan de woorden in een gesproken zin.

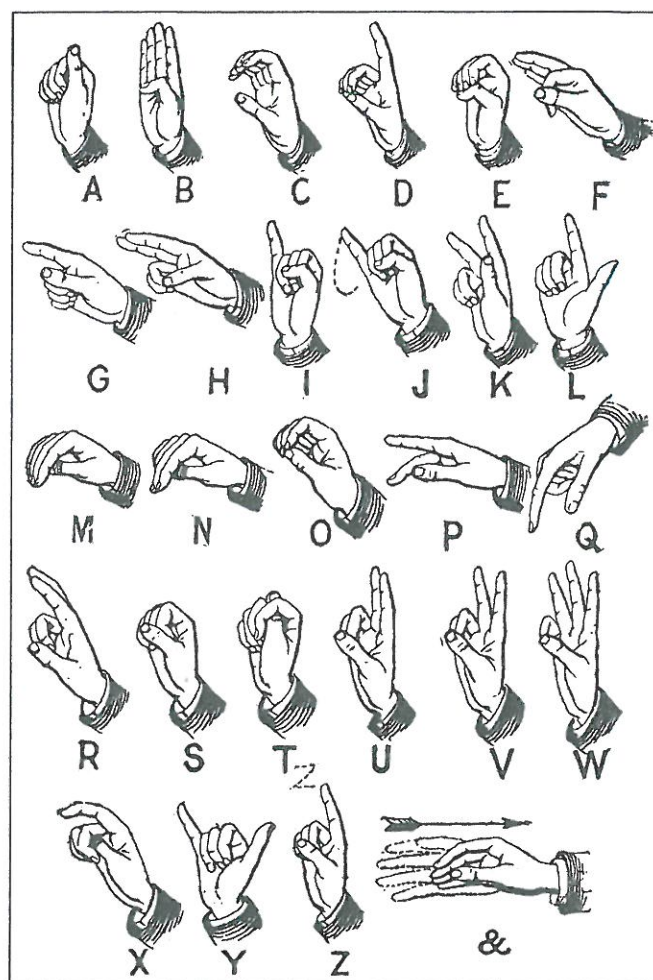


Gebarentaal

Gebarentaal is visueel en de taal wordt zichtbaar via de handen, mimiek en de lichaamshouding. Horende mensen die gebarentaal willen leren moeten visuele, motorische en expressieve vaardigheden ontwikkelen.

Nederlands handalfabet

Het Nederlands handalfabet is een klein onderdeel van de NGT. De NGT heeft voor alle begrippen een gebaar. Het handalfabet heeft voor elke letter van het Nederlands alfabet een aparte handvorm. Het handalfabet wordt vooral gebruikt als hulpmiddel voor het spellen van namen. Horende mensen gebruiken het ook voor het spellen van woorden waarvan ze het gebaar niet weten.



Het Nederlandse handalfabet

Nederlands ondersteund met gebaren (NmG)

Niet iedereen kan goed uit de voeten met de NGT. Daarom wordt er ook wel een tussenform gebruikt: het Nederlands ondersteund met gebaren (NmG). Bij NmG wordt Nederlands gesproken. Dit wordt ondersteund met gebaren uit de NGT als een soort ondertiteling. Het volgt dus gewoon de grammatica van het Nederlands. NmG is dan ook geen echte taal, maar een kunstmatige tussenform van het Nederlands en de NGT. Deze vorm wordt vaak gebruikt door mensen die op latere leeftijd doof geworden zijn.

3.2 Spraakafzien

Veel slechthorenden maken gebruik van spraakafzien. Vroeger werd dit liplezen genoemd. Klanken zijn namelijk niet alleen te horen. Door naar iemands mondbewegingen te kijken, kun je vaak ook zien wat er gezegd wordt. Vooral aan het begin van een woord kun je zien wat iemand zegt. Bijvoorbeeld of iemand het heeft over zaal, baal of kaal. Hiervoor is wel de nodige training nodig.

Spraakafzien kan een belangrijk hulpmiddel zijn bij het verstaan van spraak. Ook al kun je niet alles verstaan wat iemand zegt. De letters a en o zijn duidelijk te onderscheiden. Maar de letters k en g, die vanuit het achterste deel van de keel komen, zijn niet af te lezen. Ook het verschil tussen p, b en m is moeilijk te zien. Om te weten welk woord gezegd wordt, moet je de hele zin weten. En dan nog blijft het vaak gokken wat iemand zegt. Dit maakt spraakafzien moeilijk en zeer vermoeiend.

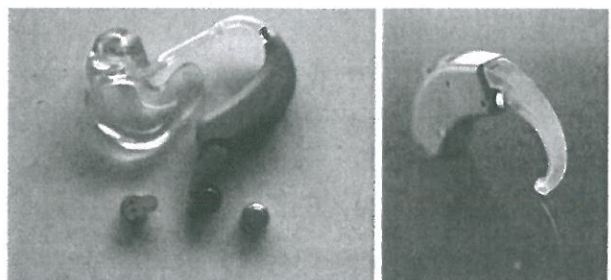
Belangrijke aandachtspunten bij spraakafzien zijn:

- Aankijken: de persoon moet zien wat er gezegd wordt. Kijk de slechthorende dus altijd aan tijdens het praten.
- De mond moet goed zichtbaar zijn. Zorg ervoor dat je geen hand of kopje voor de mond hebt. Kauwgom in de mond of een snor kunnen ook erg lastig zijn.
- Goed licht: in een donkere of slecht verlichte omgeving is spraakafzien niet mogelijk.
- Duidelijk praten: praat rustig en duidelijk, zonder te overdrijven. Probeer bijzinnen of omwegen te vermijden. Hard praten heeft geen enkele zin.
- Mimiek: praat zoveel mogelijk met natuurlijke gebaren en mimiek. Maar ook weer zonder te overdrijven.
- Herhalen: blijf geduldig als de slechthorende niet meteen begrijpt wat je gezegd hebt. Herhaal het nog eens. Gebruik eventueel andere woorden.

3.3 Hoortoestel

Een hoortoestel (gehoorapparaat of hoorapparaat) maakt geluiden uit de omgeving voor de slechthorende weer hoorbaar.

Het hoortoestel doet dit door middel van versterking. Er zijn verschillende soorten hoortoestellen op de markt. Afhankelijk van de afwijking kan een bepaald type worden gebruikt.



Hoortoestellen

Een hoortoestel bestaat globaal genomen uit:

- een microfoon die het geluid opvangt;
- een speciale chip die het geluid bewerkt zodat het gehoorverlies zo goed mogelijk gecompenseerd wordt;
- een versterker die zorgt dat geluiden en spraak hoorbaar worden;
- een telefoontje of luidsprekertje dat het geluid afgeeft.

De hoortoestellen voor achter het oor worden het meest gebruikt. Het zijn kleine toestellen die achter het oor gedragen worden. Het hoortoestel vangt de geluiden op en via een kunststof slangetje en het oorstukje wordt het geluid doorgegeven aan het oor. Het oorstukje zit in het oor en wordt speciaal op maat gemaakt. Het moet perfect passen en het mag geen huidirritatie veroorzaken. Het type oorstukje dat nodig is, is afhankelijk van het hoortoestel dat de cliënt nodig heeft.

Kanaaltoestellen en in-het-oor toestellen

Bij beperkte slechthorendheid kan volstaan worden met kleinere hoortoestellen. Kleiner dan een traditioneel hoortoestel is het zogenoemde in-het-oor toestel. De naam zegt het al: het is een apparaatje dat vooraan in de gehoorgang wordt geplaatst. Het apparaatje is nog wel zichtbaar.

Nog kleiner dan het in-het-oor toestel is het kanaaltoestel. Dit hoorapparaatje wordt helemaal in de gehoorgang (het gehoorkanaal) ingebracht. Omdat het zo klein is, is het nauwelijks zichtbaar.

Hoorbrillen

Een betrekkelijke nieuwe uitvinding is de hoorbril. In elke brilpoot zijn vier microfoontjes gemonteerd. Via een technisch proces worden alle omgevingsgeluiden gefilterd en wordt het geluid dat van voren komt versterkt. Ideaal dus voor de slechthorende om ongestoord een gesprek te kunnen voeren of naar muziek te luisteren.

Uiteraard is het mogelijk bij een bril om er glazen van een bepaalde sterkte in te monteren. Iemand die minder goed ziet en slecht hoort, heeft dan maar één hulpmiddel nodig.

Het inbrengen van een oorstukje kan soms lastig zijn. Opeens lijkt het niet meer goed te passen. Of het toestel begin telkens hinderlijk te fluiten. Of het toestel lijkt helemaal niet meer te functioneren. Dit overkwam Esther toen ze bij mevrouw Ten Kate het hoortoestel wilde plaatsen. Volgens mevrouw Ten Kate zat het niet goed en het toestel floot er vrolijk op los. Esther werd er nerveus van en mevrouw Ten Kate begon te mopperen.

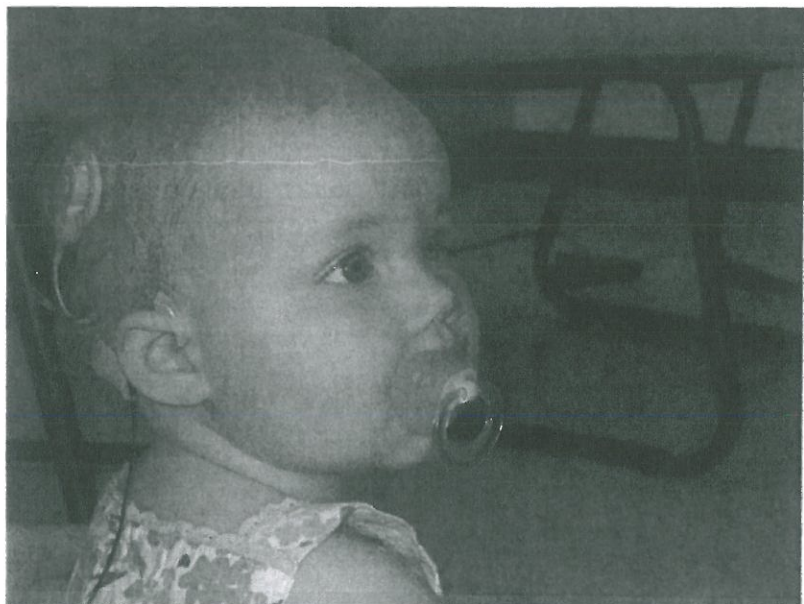
'Ik controleer alles nog één keer,' zei Esther tegen mevrouw Ten Kate, 'ik zal u laten zien wat ik allemaal controleer'.

- Past het oorstukje nog goed in het oor? Het oor kan uitrekken, waardoor het oorstukje niet goed meer past.
- Is het kunststof slangetje nog in goede conditie en goed aangesloten?
- Is het oorstukje verstopt? Het is haast niet te vermijden dat het oorstukje verstopt raakt door oorsmeer. Het oorstukje moet regelmatig schoongemaakt worden.
- Zit de batterij goed in het toestel?
- Is de batterij leeg? Dit kan gecontroleerd worden door het oorstukje in de handpalm te nemen en het toestel aan te zetten. Als het toestel fluit, is de batterij nog goed.

3.4 Cochleair implantaat

Sommige doven en zeer slechthorenden komen in aanmerking voor een cochleair implantaat (CI). Dit is een soort gehoorapparaat dat operatief wordt aangebracht. Een CI bestaat uit twee delen: het implantaat, dat in de schedel wordt aangebracht, en de spraakprocessor. De spraakprocessor vangt het geluid op en zet dit om in elektrische signalen. Via de elektroden van het implantaat prikkelen deze signalen de gehoorzenuw en deze reageert hierop alsof het gewoon geluid is.

De resultaten hiervan zijn verschillend. Veel doven/slechthorenden krijgen (weer) een bepaalde mate van geluidsbeleving en spraakherkenning wordt makkelijker. Dit vergt echter wel een intensieve hoortraining, volgend op de operatie. Mensen met een CI moeten opnieuw leren geluiden te herkennen en spraak te verstaan.



Cochleair implantaat

3.5 Overige hulpmiddelen

Naast hoortoestellen zijn er nog tal van hulpmiddelen die kunnen helpen bij een beter functioneren met een verminderd gehoor. We geven een opsomming om een idee te krijgen. De technische ontwikkelingen staan echter niet stil. Er zullen steeds nieuwe uitvindingen op de markt komen die het leven van iemand met een auditieve beperking veraangenamen.

Hoorhulpmiddelen bij het telefoneren

Er zijn speciale telefoons die extra versterking geven aan het geluid. Deze telefoons hebben een krachtige versterker zodat het telefoneren makkelijker verloopt. Dergelijke telefoons kunnen worden gebruikt met en zonder hoortoestel.

Er zijn ook losse telefoonversterkers. Ze worden om de hoorn van de telefoon geplaatst. Het signaal wordt harder gemaakt. Voordeel is dat ze overal mee naartoe kunnen worden genomen. Bijvoorbeeld naar het werk of op reis. Tevens zijn er allerlei nieuwe ontwikkelingen waarbij mobiel bellen gemakkelijk wordt gemaakt voor de slechthorende.

Teksttelefoon

Een teksttelefoon is een apparaat met monitor en toetsenbord waarmee iemand via de telefoon en telefoonlijn met een ander kan communiceren door tekst in te typen. Voorwaarde is wel dat zowel de beller als de gebelde over zo'n apparaat beschikt. Nadeel is dus dat de dove of slechthorende maar met een beperkt en vast aantal mensen kan communiceren.

De teksttelefoon zal niet lang meer bestaan. Immers met chatprogramma's op de pc en sms'en met een mobiele telefoon bereik je hetzelfde resultaat. Ook het aantal mensen waarmee iemand kan communiceren is wereldwijd onbeperkt.

Hoorhulpmiddelen voor tv en geluidsinstallatie

Slechthorenden zetten de tv of geluidsinstallatie vaak hard om het nieuws nog te kunnen verstaan of om hun favoriete radioprogramma te kunnen volgen. Dit wekt vaak ergernis bij gezinsleden en burens.

Om het luisteren naar de tv en geluidsinstallatie te vergemakkelijken zijn er onder andere de volgende hulpmiddelen:

- Hoofdtelefoons die zowel op de tv als op de geluidsinstallatie aan te sluiten zijn. Er zijn speciale hoofdtelefoons verkrijgbaar die op het gehoorverlies afstelbaar zijn.
- Ringleidingsysteem: een 'kastje' dat aangesloten wordt op de televisie of geluidsinstallatie. Op dit kastje wordt een draad aangesloten die in een cirkel door de kamer wordt gelegd. De slechthorende kan via zijn hoortoestel signalen ontvangen en omzetten naar hoorbare geluiden. Veel kerken en grotere zalen waar muziek- of toneelvoorstellingen

gegeven worden, beschikken over een ringleidingsysteem. Denk dus niet te makkelijk dat een uitje voor een auditief beperkte geen zin heeft.

- Een halslus: een lus die om de hals gedragen wordt. In de lus zit een ringleidingsdraad en een ontvanger.
- Solo-apparatuur: een solo-set bestaat uit een microfoon die je in de hand kunt houden of ergens op kunt zetten. De microfoon geeft draadloos het geluidssignaal door aan een halslus. De halslus geeft het geluidssignaal weer door aan het hoortoestel.

Soraya is begeleider bij een woongroep voor verstandelijk beperkte cliënten. Oscar is een cliënt die heel slecht hoort. De groep wil graag naar een concert van hun favoriete zanger in de buurt. Oscar kent de muziek via zijn eigen hoorhulpmiddelen in de woning en is er gek op. Hij wil dus erg graag mee. Soraya belt eerst met de zaal waar het concert gehouden wordt. Ze vraagt of er voorzieningen zijn voor mensen met een auditieve beperking. Dat blijkt het geval. De zaal beschikt over een ringleidingsysteem. Oscar kan mee en genieten van zijn favoriete zanger!

Andere hulpmiddelen

Er zijn nog meer hulpmiddelen:

- Wekkers die waarschuwen door trillingen of lichtsignalen.
- Deurbellen die waarschuwen door lichtsignalen.
- Bewegingssensoren die waarschuwen dat er iemand aan komt.
- Ondertiteling; steeds meer Nederlandstalige televisieprogramma's worden uitgezonden met speciale ondertiteling voor mensen met een auditieve beperking. De ondertiteling kan worden opgeroepen via teletekst.
- Doventolk; net als een gewone tolk kun je ook een doventolk inhuren voor als je eenmalig of af en toe eens een gesprek hebt met een dove cliënt.
- Schrijftolk; bij een bijeenkomst waar meerdere mensen met een auditieve beperking aanwezig zijn, kan een schrijftolk worden ingezet. Met een speciaal toetsenbord kan deze de sprekers woordelijk volgen en de tekst via een beamer op een groot scherm projecteren. Slechthorenden en doven kunnen op deze manier lezen wat er wordt gezegd.

4 Behandelvormen, leef- en woonvormen

Voor de cliënt met een auditieve beperking bestaan er tal van instellingen die behandeling en ondersteuning bieden bij wonen, werken en leren. Een grote groep heeft zich speciaal toegelegd op onderzoek, behandeling en begeleiding van kinderen en jongeren. De ouders worden er intensief bij betrokken. Omdat er in die instellingen echte specialisten werken op het gebied van auditieve beperkingen zijn het *kenniscentra*. Ouders, cliënten, begeleiders en behandelaren kunnen er terecht voor advies. Vroeger werden het 'doveninstituten' genoemd. Tegenwoordig zie je steeds meer gecombineerde instellingen die zich ook richten op visuele beperkingen of zelfs op mensen die in algemene zin in hun communicatie beperkt zijn.

Behandelvorm, leef- en woonvormen:

- vroegbehandeling
- naschoolse dagbehandeling
- begeleid op kamers wonen
- zelfstandig wonen met begeleiding

Vroegbehandeling

Er zijn instituten die heel specifiek zijn in hun behandel-, leef- en woonaanbod. Kinderen van ongeveer 1,5 tot en met 5 jaar die doof zijn, kunnen met hun ouders bijvoorbeeld gebruikmaken van de zogenoemde *vroegbehandeling*. Bij vroegbehandeling wordt de kinderen op jonge leeftijd geleerd hoe ze kunnen communiceren met hun omgeving. Ook het omgaan met anderen en het uiten van gevoelens wordt op speelse wijze verbeterd. De kinderen gaan hiervoor meestal een aantal dagen per week naar een instituut of ze krijgen er 24-uurs begeleiding.

Ook de ouders krijgen begeleiding en worden geïnformeerd en ondersteund bij de opvoeding. Samen met de ouders wordt ook gezocht naar een voor het kind passende vorm van onderwijs of behandeling tijdens of na de peuterspeelzaal.

Naschoolse dagbehandeling

De naschoolse behandeling is speciaal gericht op kinderen en jongeren tussen 5 en 18 jaar. Deze kinderen gaan gewoon naar de basisschool of naar het voortgezet onderwijs. Maar het kan zijn dat ze extra ondersteuning nodig hebben om daar en in hun dagelijks leven goed te kunnen functioneren.

Het is de bedoeling dat de kinderen en jongeren beter leren omgaan met hun doofheid. De zelfstandigheid en de zelfredzaamheid worden vergroot. Ze leren hoe ze hun vrije tijd op een goede manier kunnen invullen en hoe ze hulpmiddelen kunnen gebruiken. Ook hier worden de ouders weer bij betrokken. Zij krijgen ondersteuning bij de opvoeding. Uiteindelijk moet het kind zonder hulp meedoen op school en in het gezin.

Begeleid op kamers wonen

Bij begeleid wonen, wonen jongeren met een auditieve beperking samen met andere jongeren met deze beperking in een huis in een gewone wijk of straat. Er worden allerlei vaardigheden aangeleerd die nodig zijn om in de toekomst helemaal zelfstandig te wonen.

De begeleiding is individueel en in het bijzonder gericht op het ontwikkelen van communicatievaardigheden en sociale en praktische vaardigheden, zoals:

- wonen en werken;
- omgaan met vrije tijd;
- praktische zaken (kleren wassen, boodschappen doen, omgaan met geld);
- administratie;
- ontwikkelen en onderhouden van sociale contacten;
- verantwoordelijkheid nemen voor keuzes;
- zoeken van oplossingen voor problemen.

Samen met de jongere wordt een begeleidingsplan opgesteld. Het is dus erg afhankelijk van de ontwikkeling van de jongere hoeveel uren de begeleiding in beslag gaat nemen. Regelmatig wordt het plan geëvalueerd en zonodig aangepast.

Zelfstandig wonen met begeleiding

Vanaf 18 jaar kan de jongere begeleiding krijgen bij het helemaal zelfstandig leren wonen. De jongere huurt zelf een eigen woonruimte. De begeleiding is een stuk minder dan bij begeleid op kamers wonen. Ook nu wordt er samen met de jongere een begeleidingsplan opgesteld. De tijden waarop er begeleiding zal zijn, worden ook vastgesteld. De begeleider is nu niet of veel minder oproepbaar bij problemen. Het is de bedoeling dat die nu zelfstandig opgelost worden.

Woonvormen voor cliënten met meervoudige beperkingen

Er zijn ook woonvormen speciaal voor cliënten met een auditieve beperking in combinatie met andere problemen. Ook hier wordt de nadruk gelegd op het aanleren van nieuwe vaardigheden. De begeleiding is individueel en het begeleidingsplan wordt samen met de cliënt opgesteld. Het doel is de zelfstandigheid van de cliënt te vergroten.

Marcel is een man van 45 jaar. Vanaf zijn 19^e jaar heeft hij in een zeer lawaaiige omgeving gewerkt. Heel geleidelijk heeft Marcel problemen gekregen met zijn gehoor. En nu is het zo erg dat hij vrijwel niets meer hoort. Een hoorapparaat helpt wel, maar hij kan er erg moeilijk aan wennen. Ook in gezelschap kan hij zich steeds moeilijker staande houden. Marcel raakt depressief en sluit zich af van de buitenwereld. Het wordt zo erg dat hij een aantal maanden in een psychiatrisch ziekenhuis is opgenomen. Het horen is natuurlijk niet beter geworden, maar de depressie is wel onder de knie.

Nu wil hij graag weer terug naar de maatschappij. De overstap van het ziekenhuis naar een zelfstandige woning is echter te groot. Er wordt begeleiding op maat geboden om hem te ondersteunen bij het zelfstandig wonen. De begeleiders leren Marcel de vaardigheden aan die nodig zijn om te communiceren met zijn omgeving. Ze helpen hem bij het kiezen van de juiste hulpmiddelen. En natuurlijk houden ze rekening met zijn psychische problemen.

In de praktijk

Hierna lees je tips voor het werken met mensen met een auditieve beperking.

Tip 1 Schoonmaken van de gehoorgang

Een hoortoestel kan alleen goed functioneren als het oorstukje de gehoorgang goed afsluit. Het steeds weer aanbrengen, gebruiken en verwijderen van dit oorstukje stimuleert de talg- en oorsmeerklieren tot het aanmaken van nog meer oorsmeer. Bovendien kan het oorstukje als een 'bulldozer' het oorsmeer terugduwen in de gehoorgang. Dit kan zorgen voor een extra belemmering en het kan storingen veroorzaken in het hoortoestel. Vaak gaat het toestel dan piepen of fluiten. Het helpt om regelmatig de gehoorgang schoon te maken.

Tip 2 Let op de details

Bij onderzoek is gebleken dat er veel mis gaat in de ouderenzorg als het gaat om slechthorendheid en hoorhulpmiddelen. Zelfs simpele dingen gaan er mis:

- Bij het indoen van de hoortoestellen worden het linker- en rechertoestel verwisseld. Oorstukjes worden op maat gemaakt en 'omgekeerd' indoen zou meteen duidelijk zichtbaar en voelbaar moeten zijn.
- De batterijen van de hoortoestellen van cliënten zijn vaak al weken leeg, zonder dat ze vervangen worden. Het is eenvoudig te controleren of de batterijen het nog doen. Je neemt hiervoor het oorstukje in je handpalm en zet het toestel aan. Als het toestel fluit, is de batterij nog goed.
- Een cliënt wordt met het hoortoestel in gedoucht. Hoortoestellen kunnen (net als andere elektronische apparatuur) niet tegen vocht en water.

Tip 3 Pas je aan

Bij de omgang en begeleiding van cliënten met een auditieve beperking is het belangrijk om in eerste instantie uit te gaan van de gewoonten en vaardigheden die de cliënt zich eigen heeft gemaakt. Zo kunnen er geen misverstanden of miscommunicatie ontstaan. Dit is belangrijk voor een goede samenwerkingsrelatie.

Als blijkt dat de cliënt iets fout heeft aangeleerd of als het beter kan, bespreek je dat samen met de cliënt. Maar je vertrekpunt is altijd datgene wat de cliënt kent en wat voor hem vertrouwd is.

Tip 4 Zorg dat de slechthorende je verstaat

Ook een slechthorende wil jou graag verstaan. Houd rekening met de volgende tips:

- Spreek langzaam en duidelijk, vooral de medeklinkers goed uitspreken. Schreeuwen helpt niet.
- Spreek op korte afstand met de slechthorende. Hoe korter de afstand, hoe minder geluiden de ontvangst verstoren.
- Zorg dat de slechthorende kan zien wat je zegt. Iemand die slecht hoort, ondersteunt het gehoor met de ogen. Gezicht en lippen van de spreker moeten zichtbaar zijn om te kunnen kijken naar de mimiek en het mondbeeld: liplezen of spraakfzien.
- Schakel achtergrondlawaai zoveel mogelijk uit. Een slechthorende is niet in staat om uit een veelheid van geluiden er één geluid uit te halen.
- Heb geduld. Gebruik eens andere woorden, dit vergroot de mogelijkheden voor de slechthorende om je te begrijpen.
- Neem in gezelschap de slechthorende op in het gesprek. Noem telkens het onderwerp, dan blijft de slechthorende 'erbij horen'.
- Lach de slechthorende niet uit als die verkeerd reageert. Vertel wat er aan de hand is.
- Als je aan een slechthorende namen en adressen of andere belangrijke informatie moet geven, schrijf je het op. Je voorkomt daarmee misverstanden.

(Bron: Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden)



Zorg dat de slechthorende ziet wat je zegt